

CELOŠTÁTNA POSTUPOVÁ SÚŤAŽ A PREHLIADKA V UMELECKOM PREDNESE POÉZIE A PRÓZY,
V TVORBE RECITAČNÝCH KOLEKTÍVOV A DIVADIEL POÉZIE DETÍ, MLÁDEŽE A DOSPELÝCH



PADALI HVIEZDY, OPRCHAL LIST...?

Dizajn sa
s umeleckým
slovom nesie
a velebí navzájom

Hviezdoslavov Kubín si prešiel celou plejádou rôznych vizuálnych spracovaní. Od minimalistických, priam strohých návrhov cez barokovo vyšperkované obrazy. Každá tvár bola zrkadlom svojej doby i vtedajšieho vnímania poézie a prózy. Dnes sa dizajn ako tvorba neuzatvára do zasadacích miestností a nie je držaný v obmedzených disciplínach. Je všade okolo nás a niekedy je ťažké odlíšiť poetický text na plagáte pre recitačnú súťaž od textu pre novú kolekciu palčákov. Aj preto bola tento rok vyhlásená súťaž na novú grafickú identitu Hviezdoslavovho Kubína. O tom, ako vznikala, čím bola inšpirovaná, som sa rozprával s autorkou jej konceptu, mladou grafičkou Laurou Morovskou.

Grafický dizajn prepožičiava dnes svoju silu najmä komerčným záujmom s cieľom predaja.

Ako vnímaš dizajn v spojení s umeleckým slovom?

Tak ako dizajn pre komerčný účel, je dôležitý aj pre ten umelecký. Aby zaujal diváka a vyvolal v ňom emócie. Mám pocit, že s rozrastením sociálnych sietí v našom dennom živote ľudia viac lipnú na tom, aby



mali pekný obal na kávu, ktorú si varia či peknú knihu na stole. A rovnako je to aj s vizuálnymi identitami. Má vás pozvať na podujatie a vyvolať pocit, že tam chcete byť! Že takto tam bude to a to a bude to cool. Dizajn s umeleckým slovom je koniec-koncov veľmi skvelý nápad, pretože sa nesie a velebí navzájom. Vnímam to ako vzťah dobrého jedla s vínom.

Učíte sa na VŠVU pristupovať inak k dizajnu tvorenému pre komerčný sektor, umenie, reklamu...? A ak áno, ako?

Na VŠVU pristupujeme k dizajnu ako k nástroju, ktorým povieme/ukážeme divákovi všetko, čo je potrebné. Či však rozlišujeme normálny →

a komerčný dizajn, je ťažko povedať, pretože naše semestrálne práce sú hlavne experimentálne a posúvajú nás vpred. V ateliéri Identita nám však otvárajú dverka do „reálneho sveta“ a tak sa stalo aj zapojením do súťaže o vizuálnu identitu Hviezdoslavovho Kubína. Vnímam však, že po mojej výhre som bola hodená do vody, kde už zodpovedám za všetko sama a stojím si za svojimi rozhodnutiami.

Si autorkou novej vizuálnej identity Hviezdoslavovho Kubína. Pamätáš si, ako si zareagovala, keď si sa o otvorenej súťaži dozvedela?

Áno, pamätám si deň, kedy nám to náš pedagóg Ondrej Gavalda oznámil. Pracovali sme na súťaži desiatí spolužiaci a ja som sa cítila veľmi motivovaná, pretože som mohla hľadať spôsoby ako celú identitu posunúť o level vyššie.

Prečo bolo podľa teba potrebné vytvoriť nový dizajn pre túto recitačnú súťaž?

Súčasná doba je veľmi hlučná a presýtená podujatiami, službami a produktmi. Každý chce našu pozornosť a práve preto je dôležité mať kvalitnú vizuálnu identitu. To znamená odlišiť sa od všetkého toho hluku s cieľom udržať alebo aj zvýšiť záujem o umelecký prednes a literatúru. Preto veľmi oceňujem, že sa NOC-ka rozhodla pre redizajn súťaže a dala šancu mladému, sviežemu nádychu, novej vlne.

Aké boli hlavné kritériá, ktoré vyzdvihovali kvalitu tvojej práce na tomto redizajne?

Táto otázka je skôr na výberovú komisiu, ale povedala by som, že najdôležitejšie bolo prepojenie hlavnej myšlienky Kubína - väčší dôraz na literatúru a jej prednes, svieža vlna tradície moderným spôsobom. Funkčný systém na každý rok, ktorý nestratí na inšpirácii a záujme. Animovaný spot s recitovanými veršami bol podľa môjho názoru ďalší prínosný formát.

Pri tvorbe si vychádzala z Hviezdoslavovej básne „Hľadám sa hľadám“, ktorá je nabitá pochmúrnou, možno až alarmistickou emóciou. Čo vyvoláva v tebe a ako sa odráža v celkovom koncepte, zvolenom písme, farbách, technike...?

Báseň sa ma dotkla svojím obsahom, abstraktnosťou, citlivosťou, ale aj prepojenosťou na súčasnosť. Jeho spytovanie, či sa ešte niekedy nájde a či objaví radosť zo života, som v grafike zabalila do akejsi hmly, nejasna, pretože mi to pripomína proces ponárania sa do seba a hľadania odpovedí. Tam človek často narazí na hmlu, ktorá sa, verím, môže rozplynúť a zjaví sa správna odpoveď. Zvolené písmo je v koncepte rovnaké pre každý ročník. Je to päťkové písmo, ktoré robí s veršami kúzla v jeho elegantnosti a výraznosti. Fialová, najhlavnejšia farba vizuálu, sa mi spája s tajomnosťou, spiritualitou, či magickým, ktoré je pri tejto básni prítomné.

Priblíž nám tvoje uvažovanie o jednotlivých grafických prvkoch. Prebiehal mu aj rešerš Hviezdoslavovej tvorby či poézie všeobecne?

Za stavbou jednotlivých prvkov stál koncept, ktorý by bol použiteľný na viacero ročníkov a stále sa zaujímavo menil. Bolo dôležité prilákať mladých ľudí, ale aj ukázať dôležitosť toho, o čo v súťaži naozaj

Poézia II.

Na počiatku sme si vypočuli
orchester zvončekového mužíčka,
nielenže zvonil, cinkal, už i čká.
Po Aničkinom páde to zasa znelo ako v úli,

do ktorého neradno je strkať nos,
pretože hovoríme **o cirkuse**,
a aj **o prvom bozku**, čiže puse.
Rozprávka **o troch grošoch**, tá je gross,

teda veľká! Taká **montáž** večných právd,
ktoré zatiaľ nevypovie nemá **sestrička**,
ani **Lubka**, ktorej vládne **Kovovlád**

zo všetkých kovov, len nie zlatý.
Báseň si svoj život ide, nevyčká
a iba naznačuje, aj keď sa volá **Imperatív**.

JKB

ide. Rešerš samozrejme nesmie chýbať pri začiatku práce na novom projekte.

Začala som od samotnej tvorby Hviezdoslava, jej prvkov a prostriedkov a pokračovala samotnou osobnosťou autora. Pamätám si, že jedným z nápadov bolo v rámci spojitosti s básňou mládež učiť aj jednotlivé jazykové prostriedky.

Poézia je väčšinou silne obrazotvorná. Nezväzovalo ťa to pri jej vizuálnom spracovaní?

Myslím, že nie. Musím v tomto stáť za svojím rozhodnutím a mojou obrazotvornosťou.

Tento rok je to Hviezdoslav, bude každý rok vizuál vychádzať z inej básne či dokonca od iného autora/autorky?

Môj koncept dáva dôraz na vzdanie pocty našim spisovateľom. Chcela by som, aby vizuál inšpiroval a nabádal na spoznávanie literatúry predovšetkým účastníkov súťaže a mladých ľudí. Takýmto spôsobom si budeme každý rok pripomínať jednotlivých autorov a ich dielo.

Bola pre teba táto spolupráca novým impulzom, ktorý ťa ako graficku posunie ďalej? Vnímaš napríklad grafický dizajn inak?

Som poctená, že sa svojou tvorbou podieľam na dôležitej umeleckej súťaži a každý deň mi to prináša novú skúsenosť. Vnímam, že mi táto spolupráca otvára ďalšie a ďalšie dvere a hlavne pri nej spoznávam samú seba. Na záver chcem touto cestou poďakovať Renate Jurčovej za jej krásny doprovod, nespočetné telefonáty a za podporu môjho zmyslu pre detail a tvrdohlavosti ísť si za svojím rozhodnutím.

JM

V II. kategórii poézie sme si mohli vypočuť 9 prednesov a z toho až osem bolo od slovenských autorov. Tento vysoký pomer našej domácej tvorby nás priviedol k otázke, ktorých slovenských spisovateľov a ich diela majú naši menší recitátori najradšej.

Mám rád/rada...

Anna Šimkovičová:

...Lubomíra Feldeka, lebo som sa s ním už stretla a je to podľa mňa veľmi príjemný človek. Zároveň sú jeho texty aj veľmi zábavné, čo sa mi páči.

Dominik Ctirad Kováč:

...Milana Rúfusa, pretože prebásnil rôzne rozprávky, ktoré majú aj hlbší význam.

Barbora Balážová:

...Kristu Bendovú. Čítala som od nej texty, keď som bola mladšia a aj moja prvá báseň, ktorú som recitovala, bola od nej. Má veľmi zaujímavé a pekné texty.

Sofia Staneková:

...Gabrielu Futovú a od nej dielo Hľadám lepšiu mamu. Páči sa mi,

ako sa vedela vžiť do detí a napísať presne, ako to vidia oni. Často sa aj mne stávalo, že som chcela vymeniť svoju mamu, ale nakoniec som zistila, že tá moja je najlepšia.

Tatiana Altusová:

...Milana Rúfusa a Gabrielu Futovú. Rúfusa preto, lebo má každé dielo o niečom inom a sú veľmi poučné a vie ukončiť diela aj tragicky. Od Gabriely Futovej som čítala knihu O bratovi a mladšej sestre (Brata musíš poslúchať!, pozn. red.) a úplne som sa vedela vžiť do tej roly, pretože mám staršieho brata.

Stela Bystričanová:

...Daniela Heviera a aj dnešný text som recitovala od neho. Má také úžasné texty, ktoré ma veľmi zaujímajú a chcem sa nimi zaoberať.

Amélia Kavoňová:

...Danielu Hivešovú Šilanovú, od ktorej som aj dnes recitovala text. Mám rada ešte Daniela Heviera, pretože má veľa zaujímavých príbehov a rozprávok. Veľmi rada mám aj Slovenské ľudové rozprávky.

Ester Fudalyová:

...Gabrielu Futovú. Čítala som od nej Nezblázni sa, mamička. Píše vtipné, milé knihy pre deti.

Margaréta Hvozdková:

...Slovenskú spisovateľku Janu Wild. Napísala knihu o Tíre. Minulý rok som odtiaľ aj recitovala jednu báseň. Je to príbeh s myšlienkou, ale je napísaný hravou formou, a to sa mi páči.

PN

Pauza

Toto je pauza
Práve sa ti zrodila
pri tomto čítaní
Tenký ľad medzi pozornosťou
a čarbaním na okraji bielej noci
V miestach
slabosti jazykov
sa zalievaš horlivým zdrapom
alchymie

Tíš

Za krajom šálky
hľadám kľúč
ku strateným linajkám

JB



MÔJ OBLÚBENÝ SLOVENSKÝ SPISOVATEĽ

V štyroch prednesoch II. kategórie prózy sa nejakým spôsobom objavil generačný konflikt (Osamelá princezná, Bicykel, Keď si môj otec chcel vziať mamu Anny Lososovej, Zelené ríbezle). Recitátori II. kategórie sú síce vo veku, keď väčšinu z nich výrazné komplikácie vo vzťahu k rodičom ešte len čakajú, nazaškodí však, aby sa na tieto situácie aspoň teoreticky pripravili. Spýtal som sa ich, čo by robili (ak by už boli dospelí a vychovávali svoje deti) tak ako ich rodičia, čo by robili inak a (už tradične) čo bolo inšpirujúce v ostatných vystúpeniach.

Mária Kristofčáková: Podľa rodičov by som robila asi to, že skôr ako ideme spať, musí byť všade poriadok. Aj ja by som asi na toto dbala. (po hodnej chvíli premýšľania) Moji rodičia ma nie, že nútia do klavíra, ale ja som sa prihlásila a nemôžem sa odhlásiť. Keby sa mňa deti spýtali, ja by som im to dovolila pri prvej takej otázke. Všetky prednesy boli zaujímavé, ale najviac asi Bicykel. Bol trošku aj vtipný a bol aj taký trochu ako z reálneho života, neviem to vyjadriť tak presne, jednoducho sa mi páčil.

Klára Pajgertová: Čo by som nerobila? Neprikazovala by som veľmi, skôr by som im dovolila, napríklad zvieratko. Ani by sme toľko necestovali ako ja s rodičmi, ale radšej by som bola doma s tým zvieratkom. Ak by nemali veľa priateľov, zvierat by im mohlo pomôcť, aby sa necítili osamelé. Aj moji rodičia dbajú na poriadok, to by som si nechala a snažila by som sa aspoň spoločne tak dobre variť ako moja mama. Prednesy bolo všetky zaujímavé, ale naviac Bicykel.

Lucia Kudlíková: Na mojich rodičov sa mi páči, že sú spravodliví. A čo sa mi nelúbi... to... neviem. Prednesy boli všetky veľmi pekné, ale úplne najviac ma zaujal ten posledný. Zelené ríbezle. Bol tam aj chvíľku pokoj, keď o oteckovi hovorila, a keď o mame, tak kričala, to sa mi líbilo.

Brigit Gallová: Na rodičov sa mi páči, že môžem byť na mobile,



možno... (aj ja chcem, ozvalo sa v susedstve). Mne sa vlastne na rodičoch všetko páči. A páčil sa mi tiež posledný prednes, Zelené ríbezle.

Jana Habalová: Moji rodičia sú super. Kedykoľvek som mala nejaké otázky, mamina mi odpovedala, vždy boli spravodliví, od malička ma viedli ku kresťanskej viere, aj za to som im veľmi vďačná. A čo by som nerobila? Mamina, keď má niekedy nervy, tak na nás zakričí. A potom aj my po sebe kričíme, ale nerobíme to často. A prednesy, predposledný sa mi veľmi páčil (Lietajúca večera), aj Bicykel sa mi páčil a potom aj Jeleňatý a Kravatý. Pekné texty a pekne povedané.

Ondrej Popčák: Ja neviem, čo mám k tomu povedať. Všetko, čo robia moji rodičia, robia správne. Nemám čo na tom zmeniť. Napríklad, keď urobím somarinu, dostanem trest, aby sa to neopakovalo. (A neopakuje sa?) Noo, občas sa opakuje. Zelené ríbezle a Bicykel. Dobré texty, skvelí recitátori, parádne to hovorili.

Adam Albert: Moji rodičia, aj keď v škole dostanem horšiu známku, ma nevytrestajú, ale mi povedia, že sa to doučím. A idem ďalej. Niektorí dostávajú za horšiu známku zaracha, tak to u niektorých rodičov chodí. A zlé nemám nič. (Určite by sa niečo našlo, nie?) Vážne. Prednesy boli všetky naozaj super.

Jakub Valášek: Podobne ako moji rodičia by som svoje deti podporoval v tom, čo ich baví. Ale ja by som bol tvrdší, lebo moji rodičia sú na mňa skôr mäkkší. Všetky sa mi páčili, ale najviac asi ten o ríbezliach.

Tomáš Féherpataky: Moji rodičia sú veľmi dobrí, starajú sa o mňa a ja im naozaj nič nemôžem vytknúť. A čo by som robil inak, to neviem povedať, naozaj. Keď sa niekedy pohádame, tak mi dajú aj trest, ale viem, že musia byť na mňa tvrdší, ja sa s nimi potom hádam dlhodobo a snažím sa získať niečo, aj keď chápem že si musia ísť svoje. Každý prednes je v niečom výnimočný. A dnes tu boli recitátori, ktorí majú potenciál a vedia veľmi dobre recitovať, takže neviem povedať, ktorý by bol najlepší. Každý sa mi páčil z nejakého iného uhla.

Tobias Groma: Podporoval by som svoje deti v rôznych aktivitách, tak ako mňa podporujú vo futbale a brata v hokeji. A čo by som nerobil, to fakt neviem, moji rodičia robia všetko dobre. Bicykel a Zelené ríbezle sa mi páčili najviac.

JKB

ČO BY SOM ROBIL/A TAK A INAK AKO RODIČIA...

Próza II.

Niekedy som fakt **osamelá princezná**,
v duchu sa teším na **môj prvý**
bozk. No princ má pokazený **bicykel** a v krvi...
to ví snad každý, kto téhož prince zná.

Záhada vystrašeného ducha – symfónia, ktorú skladá
aj **dáždnikový skladateľ**. Ten s absolútnym sluchom.
A mať tak **more vo fľaštičke**, keď je sucho,
vyrástla by mi striebisto-múdra dlhá brada.

Keď si môj otec chcel vziať mamu Anny Lososovej
bol som z toho jeleň. Taký **jeleňatý, kravatý**.
Všetko to bolo pre mňa trápne a zúfalo nové

ako **lietajúca večera**. Z toho by bolo fakt aj rybe zle.
No odvtedy mám zas rád všetky návraty
do iskrivého detstva na **zelené ríbezle**.

JKB



Prečo sa celoštátne kolo recitačnej súťaže, s prívlastkom Hviezdoslavov, koná každoročne v Dolnom Kubíne, je celkom zrejmé. Hviezdoslav v Dolnom Kubíne pôsobil a toto mesto ním stále žije. Má tu svoje námestie, sochu, gymnázium, dom, v ktorom pracoval, a aj svoje múzeum. A práve do tohto múzea som sa vydal, aby som vám ho trochu priblížil a dal aj taký tip, kde sa môžete ísť pozrieť, kým čakáte na recitačné vystúpenia.

Múzeum sa nachádza na vrchole Hviezdoslavovho námestia, hneď vedľa kostola a pred budovou je veľká socha Pavla Országha Hviezdoslava. Myslím, že trafiť je tam ľahké, a tak sa podme pozrieť dnu. Pri vstupe ma privítala lektorka Daša Korytárová Lofajová, ktorá ma previedla expozíciou a povedala, že kto má záujem o osobný výklad, nemá sa pri vstupe báť opýtať. Vyšli sme na druhé poschodie budovy, kde sa nachádzajú tri miestnosti - Literárna expozícia P. O. Hviezdoslava. V prvej miestnosti ma hneď upútala veľká maketa starej usadlosti. Môj tip bol, že ide o Hájovňu, ktorá inšpirovala Hviezdoslava k napísaniu Hájnikovej ženy. Mýlil som sa, je to maketa rodného domu nášho významného spisovateľa, ktorý sa narodil vo Vyšnom Kubíne. Tento dom už teraz nestojí, čiže vidieť ho v akej-takej podobe môžete jedine tu. „A tu sa nachádza kópia listu, ktorým požiadal o ruku svoju manželku Ilonu Novákovú“. To už mi pani lektorka ukazuje listinu a k nej pridáva príbeh, ako sa Hviezdoslav štyrikrát snažil požiadať Iloninho otca o jej ruku, ale vždy sa toho zľakol, až to nakoniec vyriešil listom. Druhá miestnosť je veľká sála, v ktorej je stredobodom busta nášho veľikána, ale okrem nej je tu aj jeho posmrtná maska, ktorá bola odlíata priamo z tváre spisovateľa. Pre tých, ktorí sa chcú bližšie pozrieť na kópie rukopisov jeho najznámejších diel, je určená práve táto miestnosť, kde sú na stene úryvky Hájnikovej ženy, Eža Vlkolínskeho, Gábora Vlkolínskeho... Mne sa pri pohľade na túto miestnosť vybavujú spomienky na večery víťazov Hviezdoslavovho Kubína, ktoré som tu párkrát zažil. A pred sebou máme ešte tretiu miestnosť, zariadenú nábytkom, ktorý spisovateľ používal. „V tomto kresle sedával a fajčil zo svojej fajky. Bolo o ňom známe, že celá jeho pracovňa musela byť úplne naplnená dymom a až potom mohol začať tvoriť,“ pridáva pani Lofajová ďalšiu historku z jeho života. Vidím tu aj papuče, ktoré nosil a za sklom sa nachádza známy Hviezdoslavov kabát, klobúk a palička. Sú to originály, a pri pomyslení, že sú to predmety, ktorých sa naozaj pred 100 rokmi dotýkal jeden z našich najvýznamnejších spisovateľov, mám trochu zimomriavky.

PN

Na Kubíne sa hľadalo aj 19 recitátoriek a recitátorov II. kategórie. Dramaturgia pre interpretov v tomto veku, medzi útlým detstvom a prudkou pubertou, môže byť hľadačským orieškom. Poézia priniesla najmä overené „klasiky“ Heviera, Mokoša, Feldeka a až trikrát Rúfusa. V nevlúdnom čase pandémie akoby zrkadlila túžbu recitátorov po istote a nádeji na dobrý koniec. Paleta zvolených textov prózy bola síce pestrejšia, ale odpoveď na kľúčovú otázku, čo v prednese hľadáme a prečo mám potrebu o tom vypovedať druhým, občas chýbala. Recitátori v oboch žánroch zápasili s dĺžkou textu, ktorá im sťažovala udržanie celkovej výpovede. Tá sa miestami stratila v oravskej hmle. Výraznejšie vyčnievala kategória poézie, a to je nádejné.

V poézii sa nám predstavilo 9 recitátorov:

Amélia Kavoňová, Košice – Daniela Hivešová-Šilanová: Orchester Zvončekového mužička

Výrazne lyrický až hudobný text so zástupnou rečou zvukomalebných citoslovieč. Nádejnej recitátorky uletel v rýchlom tempe na úkor zrozumiteľného tlmočenia významu, forma zvíťazila nad obsahom. Napriek tomu sa zabýšali jednotlivé hravé rytmické pasáže.

Anna Šimkovičová, Most pri Bratislave – Ľubomír Feldek: Balada o Aničkinom páde

Recitátorka s jasným vzťahom k zvolenej predlohe. Potmehúdsky text o páde Aničky na nos a jeho dôsledkoch neponechala len v rovine humorného výkladu nehody, ale naznačila aj tému zachovania si vlastného, hoci iného, názoru. Recitátorka by potrebovala pohľadať viac interpretačných rovín nudy, môže byť aj viac „feldekovsky“ bláznivá.

Barbora Balážová, Zvolen – Jozef Mokoš: O cirkuse

Interpretka citlivo vystavala vzťah malého Martinka a starca – sprievodcu vo svete hry a nekonečnej fantázie. Ucelenými obrazmi priblížila čarovné medzigeneračné stretnutie a bez páťosu spracovala aj rozlúčenie a stratu starca. Zvolila farebne nenásilný kostým a výrazovo rozfarbila aj jednotlivé cirkusové čísla. Škoda, že tie ostali len vo všeobecných polohách panoptika postáv a zvierat, chýbali prepracovanejšie odtiene vlastného videnia recitátorky.

Stela Bystričanová, Zákamenné – Daniel Hevier, Jozef Mokoš: Montáž

Montáž s výrazným humanistickým posolstvom, v ktorom stojí sila a krása pučiachich kvetov prírody nad palbou zbraní vojnových konfliktov niesla dôležitú myšlienku, ale pôsobila nesúrodne. Interpretka akoby nemala jasne určené a odlíšené významové celky, ktorými viedla poslucháča. Ten sa strácal a nepomohol mu ani záverečný nápad trhania lupeňov živej kvetiny. Krása (aj prírody) býva v jednoduchosti.

Domínik Ctírad Kováč, Lubina – Milan Rúfus: O troch grošoch

Recitátor ukázal svoj potenciál v prirodzenej komunikácii s publikom a technicky zvládnutom prejave. K obľúbenej predlohe však pristúpil skôr prvoplánovo a významové celky rozbíjal nadužívaním nelogických páuz. Výrazy kreoval viac formálne vonkajškovo, menej od vnútornej predstavy s vlastným postojom.

Sofia Staníková, Trnava – Milan Rúfus: Sestrička

Báseň na motívy rozprávky Zhavrančí bratia o sile ľudskej obety a vytrvalosti. Kultivovaná recitátorka vo vhodne zvolenom kostýme sa snažila vtiahnuť nás do príbehu najmä výstavbou napätej atmosféry. Zápasila však s dĺžkou textu, v ktorom sa strácali zlomové významové body. Chýbal im väčší dôraz a pevnejšia výstavba.

Tatiana Altusová, Žilina – Milan Rúfus: Ľubka a Kovovlad

Slepá túžba po bohatstve aj cez mŕtvolu. To je dramatická nálož, s ktorou sa recitátorka popasovala najlepšie spomedzi Rúfusových textov tejto kategórie. Zmysluplne pracovala so zmenou emócií, logicky využívala pauzu, budovala napätie, tvorila atmosféru. Zmierniť by mala silu hlasu, ktorý občas prechádzal do zbytočného křiku.

Ester Fudalyová, Prešov – Štefan Moravčík: Prvý bozk

Civilný prednes, ktorý vytvoril intenzívny divácky zážitok úspornými prostriedkami. Technicky disponovaná interpretka prirodzene, citlivo a presne pracovala s emočným výrazom, so zvnútornenou predstavou, organicky začlenila do interpretácie rytmus, pričom logicky členila verš. V závere si pripravila pôdu a nevšedne spracovala pointu.

Margaréta Hvozdičková, Nitra – Virág Erdős: Imperatív (a iné básne)

Vyspelá recitátorka, ktorá sa na poli náročného spoločensky-angažovaného textu pohybovala s prehľadom. Umne zloženú montáž pointovala cez jednotlivé obrazy, pričom citlivo budovala aj celok výpovede, ktorá zarezovala. Výborne pracovala s emočne nabitou pauzou a páľčivými otázkami apelovala na náš morálny imperatív. Odporúčam zvýrazniť a nechať doznieť záverečnú pointu.

V próze sme si vypočuli 10 interpretov.

Mária Krištofčáková, Nižná – Krista Bendová: Osamelá princezná

Veľmi vhodne zvolená predloha k osobnosti recitátorky. Nadčasový text o túžbe po priateľstve, ale aj o rozdieloch v prioritách detí a dospelých. Interpretka jasne tlmočila príbeh, citlivo a prirodzene pracovala s výrazom, využívala aj humor a nadhľad. Povzbudzujem ju k hlbšiemu ponoreniu sa do predstavy, najmä pri tvorbe obrazu vysnívanej priateľky.

Klára Pajgertová, Banská Bystrica – Ružena Smatanová: Môj prvý bozk

Interpretka svojím osobnostným vkladom povýšila pomerne plochý epizódny text. Dokázala, že je dobrou a smelou rozprávačkou, a preto si môže dovoliť v budúcnosti siahnuť po hodnotnejších predlohách s jasne pomenovaným posolstvom. Odporúčam sústrediť sa na techniku reči.

Ondrej Popčák, Chlmec – Peter Karpinský: Záhada vystrašeného ducha

Disponovaný recitátor s citom pre humor predviedol ukážku o pracovnom zneužívaní duchov. V úvode zbytočne nasadil priveľa výrazových prostriedkov, čím znemožnil prirodzenú gradáciu textu. Jednotlivé typy postáv priblížil pomerne monotónne až popisne. V záverečnej pointe nevyužil možnosť hrozivej výzvy, kedy sme sa so zneužívateľom ešte definitívne nevysporiadali.

Tomáš Fehérpataky, Poltár – René Goscinný, Jean Jacques Sempé: Bicykel

Text s bohatou škálou recitátorských možností uchoopil interpret v duchu svojho naturelu menej groteskne a viac racionálnejšie, za to veľmi prirodzene. Celkovej výstavbe chýbal dôraz na významový oblúk. Prospelo by posunúť výpoveď z roviny konštatovania do roviny väčšej vnútornej zaangažovanosti.

Lucia Kudlíková, Nové mesto nad Váhom – Daniel Hevier: Dáždnikový skladateľ

Vhodne zvolený text k vnímavaj a hudobne nadanej recitátorky. Organicky spracovala rytmické aj spievané pasáže, menej už pracovala s pauzou. Interpretáciu po celý čas držala v rovnakej, zjemnenej rovine, čím ju ochudobnila o prítomný konflikt a nevytvorila potrebný kontrast pre stupňovanie príbehu.

Jakub Valášek, Cerová – Christine Nöstlinger: Keď si môj otec chcel vziať mamu Anny Lososovej

Objavný výber úryvku. Recitátor ako prirodzený rozprávač priniesol úprimnú a silnú výpoveď o zložitých vzťahoch dospelých. Vďaka vnútornému zainteresovaniu nenásilne udržal celok výpovede. Tú by ešte umocnila precíznejšia práca s vyjadrením vlastného postoja, a to aj prostredníctvom nepriamej reči, ktorá ostala zbytočne potlačená.

Tobias Groma, Čaňa – Daniel Hevier: More vo fľaštičke

Recitátor priniesol aktuálne posolstvo o tom, že veda a technika majú slúžiť prospechu a nie násilným účelom. Dokázal udržať divácku pozornosť. Preukázal vedomú prácu s iróniou. Chýbala premyslenejšia práca so striedaním tempa a rytmu textu aj výraznejšie prepracované typy postáv.

Adam Albert, Kostolište – Eva Urbanová: Jeleňatý a Kravatý

Originálny, ale zložitý až filozofický text s motívom bájky. Interpret preukázal, že je dobrý rozprávač. Obe hlavné postavy výrazovo jasne špecifikoval. Zápasil však s pretlmočením náročnej myšlienky, ktorá v konečnom dôsledku ostala zahalená. Text akoby presiahol recitátora, hoci sa s ním pasoval statočne aj s humorom.

Brigit Gallová, Nitra – Viliam Klimáček, Dezider Tóth: Lietajúca večera

Výrazne poetická predloha založená na vnútornej imaginatívneosti sa nestretla s prirodzeným naturelom inak nadanej recitátorky. Nesúrodé a rýchle tempo snových pasáží neprinieslo kľúč k pretlmočeniu citlivého príbehu. Recitátorka odporúčam siahnuť skôr po predlohách založených na konkrétnom príbehu a pokojne aj situačnom humore.

Jana Habalová, Bernolákovo – Jaroslava Blažková: Zelené ríbezle

Výpoveď o zakázanom ovocí, ktoré chutí najlepšie. Interpretka jasne tlmočila jednotlivé mikrosituácie, ale celkovému vyzneniu by prospela kratšia plocha. Oželiť by sa dal sporný motív rozprávačky z pohľadu dospelé ženy. Interpretácii matky by prospela prirodzenejšia poloha.

Jana Mikitková, porotkyňa

1. Čo vám napadne pri slovnom spojení „Hľadanie na Kubín / Hľadanie na Kubíne“?

2. Aký ste navigátor (či už ako porotca, recitátor, v súkromí)? Viete vždy trafiť svoj smer, či ste stratený a nechávate sa viesť druhými?

Richard Veselý



Hľadanie - hľadenie - hľbanie - hltanie - hádanie - húdanie - hútanie - hrkútanie - hrknutie. A **kubínie** (= byť na Kubíne na bíme) - **hľakubínie** (hľadanie na Kubíne na bíme) - a **ajhľakubínie** (nachádzanie na Kubíne, nielen na bíme).

Som narodený v znamení Váh a som teda rozvážny a preto mi niekedy hľadanie smeru trvá tak dlho, že medzitým stratím zmysel. Niektorí hovoria, že som skôr váhavý než rozvážny. Preto sa radšej nechávam viesť. Mám rád neprebádané cestičky. Niekedy nie je dôležité, kam vedú. Po nich idem najradšej sám. Alebo s niekým, kto je mojou súčasťou a koho moje blúdenie nevyrušuje. Zatiaľ sa mi podarilo vyhnúť sa priepastiam a čo som našiel, bolo viac než to, čo som stratil.

Martina Majerníková Koval



Stále hľadám seba, analyzujem svoje myšlienky, smerovanie, túžby prostredníctvom tvorivej práce alebo prostredníctvom služby tým, ktorí ju vykonávajú. Som ovládaná chtičom (nevedno odkiaľ sa berie) niečo dobré po sebe zanechať, niečo nasmerovať na správnu cestu. Všetky cesty, ktorými sa v živote vydám kráčať, sú pre mňa formotvorné a predstavujem si ich ako časti, z ktorých sa skladám, nielen ako umelec, ale aj ako matka, žena, priateľka... Hľadanie rovná sa cesta.

Až dnes mi je jasné viac ako kedykoľvek predtým, že hľadanie nie je cesta, ale cieľ. Občas si to nepripúšťam, pretože ten zvláštny kód v nás hovorí, že cieľ je predsa niečo konečné, niečo, čo sa spája s pocitom víťazstva. Ale nie je to tak! V mojom ponímaní je cieľ práve tá cesta, práve ono nekonečné hľadanie, ktoré je nevyčerpatelným zdrojom pre tvorivú dušu. Dúfam, že ako porotca som aspoň z časti užitočným navigátorom. No nedá sa povedať, že v navigovaní svojho života som silná v kramflekoch, pretože sa stále hľadám a veru sa často nenachodím...

Jaroslava Čajková



Pri hľadaní na Kubín mi šlo v mladosti o hľadanie textov na prednes. Vďaka tomu som objavovala slovenskú prózu 70. rokov – Rakúsa, Mitanu, Puškáša, Horáka a iných. Neskôr ako organizátorka som hľadala idey a možnosti, ako Hviezdoslavov Kubín držať pri živote a robiť ho prítiahlivým pre jeho účastníkov. Na Kubíne som už potom hľadala silu a trpezlivosť zvládnuť a uniešť zodpovednosť, spočiatku len za svoj výkon, neskôr za celoslovenské podujatie, ba celoslovenské hnutie amatérskoho umeleckého prednesu.

Myslím, že som celkom dobrý navigátor, pokiaľ ide o cestu autom, aspoň podľa môjho bývalého kolegu z VŠMU Andreja Pachingera, keď som s ním a so študentmi prešla Európou smerom na západ. Svoj život som sa učila postupne viesť podľa vlastných cieľov, citu a rozumu. Málo sa radím či prijímam rady k môjmu životu a práci, preto aj druhých navigujem len v nevyhnutných prípadoch a na požiadanie. Každý dostávame dar vedenia a navigovania života; mali by sme ho využiť a druhým zasa nekažiť. Objavovanie mi totiž prináša viac radosti ako prijímanie či ovplyvňovanie.

Peter Milčák



Mám pocit, že každé z tých dvoch spojení smeruje k čomusi celkom inému. Pri slovách "Hľadanie na Kubín" mi ako prvá prišla na um jedna z neľahkých činností, od ktorej závisí úspešný prednes, a to hľadanie vhodného textu. Recitátor by mal byť vášnivým čitateľom, ideálne s darom, ktorý sa dostáva do vienu - mám tu na mysli Rakúsovo konštatovanie, že nielen autor, ale aj čitateľ sa rodí. Recitátor a jeho text by mali byť rovnocenní partneri a mali by sa vedieť spoľahnúť jeden na druhého. Takéto spojenectvo sa totiž môže skončiť len dobre.

Pri spojení "Hľadanie na Kubíne" si spomeniem na seba ako na dospievajúceho chlapca, ktorý prichádza na Hviezdoslavov Kubín nielen recitovať, ale v obale prináša aj svoje prvé básne, keďže jedným z porotcov je významný básnik Ján Buzássy. Hľadal som tu teda, už kedysi dávno, samého seba a bolo to nesmierne užitočné hľadanie.

Lesné jahody

Už zasa kvitnú
lesné jahody.
Ktovie, čo sa mi
toto leto
prihodí.

Keby mi lúky
ešte raz vnukli,
ktorým
chodníčkom sa dať.

Ale ich steblá
ani nemukli,
zvyknuté iba
vetru prítakať.

Helena Čertíková



**Ak chceš hľadať – chod' na Kubín.
Ak si na Kubíne – hľadaj.**

A teraz vážne. Prvá otázka, ktorá mi napadla v súvislosti s hľadaním bola: čo na Kubíne vlastne hľadám ja sama? Lebo súťažne ma Hviezdoslavov Kubín vždy akosi minul... raz to bola zlomená noha, raz čosi inšie... Bola som skôr dieťa Akademického Prešova a na kubínskych prehliadkach sme s tzv. Poetickým divadlom iba hostovali. O to inšpiratívnejšie je však moje hľadanie, a najmä nachádzanie teraz: Nachádzam ľudí, ktorých som pred rokmi poznala, stratili sme kontakt, a teraz ich znovu objavujem. Nachádzam nových ľudí, ktorých som predtým nepoznala, a ktorí sú pre mňa zaujímaví. Nachádzam nadšených talentovaných recitátorov, zaujímavé texty, nové objavné možnosti ich interpretácie – skratka – nachádzam toho tuším ešte viac, ako hľadám... A to je výborné.

Aký som navigátor? V úlohe spulujazdca som vraj navigátor dobrý. Ale na tanečných som mala vždy problém: nenechala som sa viesť partnerom. A pri usmerňovaní recitátorov? Tam mi ide najmä o navigovanie seba samej smerom k nim. Priblížiť sa k ich cíteniu, povahe, vnútornému svetu, hľadať spoločnú reč. Potom ich skôr sprevádzam, ako navigujem. Ale to je vlastne znovu len o tom hľadaní.